

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

Ethicè.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

SYMBOLVM LXIV.

Famæ Hypotyposis.

Ex Ovidio 12. Metam. & Virgilio 4. Æneid.

Ethicè.

1. Rumusculorum vanitas. 2. Famæ vis in partem utramque, spei & timoris.

Nihil velocius, nihil ad fallendum perniciosius est *Famâ*, quæ quò latius dissipatur, hoc validior evadit. Perpetuò crescit, & in majus se attollit; initio parva, mox major, denique maxima, ad eò, ut caput condat inter nubila. Primos eius susurros, paulatim excipiunt graviora murmura, & hæc per *Rumores* ubique vagantes differuntur. Monstrum est variabile, ex meris plumis, oculis, linguis, auribus conflatum. Noctu maximè volatum exercet cum stridore per terras; est enim principiò obscura, quietis impatiens, deinde fit clarior, & super tectorum culmina & altas turrès confidet, veluti in specula, intenta ad omnes rumusculorum, & rerum novarum auras captandas. Ficta simul ac vera, facta & infecta per urbes & provincias, cum metu gaudiòque spargit. Domicilium in medio Mundi collocavit, unde ex edita prospiciens arce, omnia, quæcunque inter mortales aguntur, oculis arbitratur & auribus. Innumeri ducunt ad eius domum aditus, mille fenestræ ac foramina. Portæ diu, noctuque patent, ut *visa* omnia & *audita* expeditò se inferre queant. Parietes sunt ex ære structi, nunquam non resonantes, & audita reciprocantes, atque ex aliis in alias aures diffundentes. Nihil tam inimicum loco, quàm silentium, nulla quies intus: continui fremitus, strepitus, murmura, qualia ab extremis fluctuum aut tonitruorum sonoribus redduntur. Atria nunquam non plena turbis, aliisque recedentibus, adveniunt aliæ, quæ miris modis augment audita, & novis identidem coloribus variant.

Ethica.

- I. (a) Novarum rerum & rumorum gestores, Plautus *Famigeratores* & *rumigerulos* vocat, nos vulgò *Novellantes* appellamus, quos viri summates,

(a) *Rumusculorum vanitas.*

summates, præsertim belli duces, pretio conducunt. Sed etiam sine pretio sunt ubique venales huius generis fabulatores, nugigeruli & nugivendi, quos festivè describit Megaronides apud memoratum Comicum in Trinummo Act. 1. Scena 2. ubi ait:

Nihil est profectò stultius, neque stolidius,
Neque mendaciloquius, neque argutum magis,
Neque confidentiloquius, neque perjurius,
Quàm urbani assidui cives, quos scurras

vocant

Qui omnia se simulant scire, nec quicquam sciunt.
Quod quisque in animo habet, aut habiturus est, sciunt.
Sciunt id, quod in aurem Rex Reginae dixerit:
Sciunt, quod Juno fabulata est cum Jove:
Quæ neque futura, neque facta sunt, tamen illi

sciunt.

Falsos an verò laudent, cuspent, quem velint,
Non flocci faciunt: dum illud, quod libeat, sciunt.

Nil expressius hac imagine hominum malè feriatorum, & unde unde rumusclos venantium. In quâ tribu etiam feminae non raro nomen suum profitentur, curiosæ, garrulæ, rerum novarum exploratrices, in quas falsè Satyricus.

Hæc eadem novit, quid toto fiat in orbe
Quid Seres, quid Thraces agant.
Instantem Regi, Armenio, Parthoque cometem
Prima videt: famam, rumoresque illa recentes
Excipit ad portas: quosdam facitisse Niphatem
In populos, magnoque illic cuncta arva teneri
Diluvio: nutare urbes, subsidere terras.
Quocunque in trivio, cuicumque est obvia narrat.
Juvenalis Sat. 6.

De Fama Virgil. loc. cit.

Fama malum, quò non aliud velocius ullum
Mobilitate viget, virésque acquirit eundo.

Lepidum huius rei paradigma Plutarchus adfert, & ex eo P. Hieremias Drexelius. De vitiis linguæ c. 49. Romanus Senatus occultum aliquod consilium per dies aliquot intra se agitaverat. Cùmque res ea multum obscuritatis haberet, variâsque excitaret suspiciones, quendam

Sena-

Senatorum, mulier aliàs pudica, sed tamen mulier, majorem in modum precibus urgebat, ut arcanum sibi aperiret, dejerans, se rem silentio tecturam. Ille, ut stultitiæ eam suæ argueret, res, ait, prodigiosa ad nos delata est à Sacerdotibus: cassita (seu alauda) visa est volans cum galea aurea, & hasta: de eo ostento unà cum auguribus deliberamus, & disquirimus anxie, bonine an mali aliquid portendat; tu verò tace. Hæc locutus, in forum processit. At verò mulier ancillam, quæ primum intraverat, arripiens, pectus suum plangens, simulque silentii fidem obstringens, rem, ut accepit, narrat. Hæc alteri eiusdem servitutis sociæ: & ista famulo curiosius sciscitanti exponit. Hoc modo fabula in forum devoluta, auctorem præcurrit. Percontatur ex eo alter & alter, & tertius, & quartus, an cassitam cum hasta & aurea casside volantem conspexerit; eo de ostento Senatuum haberi à principibus civitatis. Subridens ille, ad magistratum accedit (nam & hunc terrore affecerat rumor) eumque trepidatione liberat. Ut autem mulierem ulcisceretur, domum reversus: Mulier perdidisti me, inquit, pruritu linguæ: compertum est enim è domo mea, in publicum elatum esse arcanum: itaque ob tuam incontinentiam solum mutare cogor. Euntique inficias, & dicenti: Quasi verò tu non trecentesimus hæc audieris? Quomodo, inquit, trecentesimus, qui te urgente, ut periculum facerem, possesne audita reticere, isthuc confinxerim? Ecce velocitatem famæ, & eundo vires acquirentem!

Pergit Mantuanus vates:

Parva metu primo, mox sese attollit in auras,
Ingrediturque solo, & caput inter nubila condit.

Pelignus verò. 9. Metam.

--- Fama loquax, quæ veris addere falsa

Gaudet, & è minimo sua per mendacia crescit.

Quotidianus hic lusus est: nova semper somnia, & recentes fabulæ sparguntur. Vidi decem lupos, ait iste; istum mox sequitur, qui dicat: visos esse viginti. Brevi fama percrebrescit, esse hominem, qui viderit lupos simul triginta. Tandem unum lupum fuisse visum comperitur, aut simile quid lupo. Pari modo creberrimè è culice producit elephantus, formidanda bellua ex alato vermiculo. Miserat Moyses, qui uberes illas Chananitidis terras, certâ oculorum fide explorarent. At illi redierunt, & omnia in majus efferentes; *Maxima*, inquit *multitudo est, & nobis statur à procerior: urbes magne. Ibi vidimus monstra quedam filiorum Enac de genere giganteo: quibus comparati, quasi locusta videbamur.* Num. 13. v. 34.

II. (b) Has hyperbolas confingit Fama perinde mendax, ut loquax.

----- magnas territat urbes

Tam ficti, pravique tenax, quàm nuntia veri.

Et juxta Ovidium, Comites Famæ sunt:

Illic Credulitas, illic temerarius Error,

Vanaque Lætitia est, consternatique timores.

Unde Claudianus nigras sequiori Famæ pennas affingit

Famæque nigrantes succincta pavoribus alas.

Candentes ei dant Poëtæ, cum læta nuntiat.

Et Silius de ea.

Terrificis quatit attonitas rumoribus arces.

Stattius. 3. Thebaid. pingit Famam ante currum Martis volantem hunc in modum.

----- At vigil omni

Fama sono, varios rerum succincta tumultus

Antevolat currum, flatuque impulsa gementum

Alipedum, trepidas densò cum murmure plumas

Excutit. Urget enim stimulis auriga cruentis

Facta infecta loqui.

Sapienter Seneca Epistola. 13. Illudit nobis illa, quæ conficere bellum solet, Fama. Et Curt. lib. 3. c. 13. Famâ stant bella, & sæpè etiam, quod falsò creditum est, veri vicem obtinuit. Accedit Livius: Fama bellum conficit, & parva momenta in spem, metumque impellunt animos. Tacitus quoque: Fama in novis cœptis validissima est: Nam primis eventibus metus, aut fiducia gignitur: prout enim prima cesserint, futura sunt universa. Idem de moribus German. Ipsa plerumque bella famâ profligant. Sed contra rumores firmandus est animus; Livius: adversus Famam, rumoresque hominum firmus stabis. Et Paternus. Nunquam consilia ducis, judiciò exercitûs, sed exercitus providentiâ Ducis regendus est. Seneca:

Malè imperatur, cum regit vulgus Duces:

Ad calamitatem quilibet rumor valet.

Et alter Seneca Philosophus: Plura sunt, quæ nos terrent, quàm quæ opprimunt; & sæpè opinione ampliùs laboramus, quàm re. Citò accedimus opinioni, & sic vertimus terga; quemadmodum aliquos pulvis motus, fuga pecorum exiit castris: aut quos aliqua fabula sine autore conterruit;

(b) Fama vis in partem utramque.

terrūt; nescio, quomodo vana perturbent: vera enim modum suum habent. Verisimile est, aliquid futurum mali, non statim verum est. Quam multa inexpectata venerunt; quam multa expectata, nunquam compa-
ruerunt? Nimirum etiam leones terrentur larvis. Fama haud dissimilis est, illi ranæ. De qua in fabellis: Leo auditis ranæ clamoribus, primum percelli animo cœpit; quod crederet ingentem animantem tantæ vocife-
rationis autorem esse. Dum animo confirmato, contra illum clamatorem se parat, & ad pugnam accingit, ecce videt prorepentem ranulam de pro-
pinquo lactu, quam simul indignatione, simul etiam pudore affectus protin-
us pede conculcatam attrivit. Quod doceretur non ad quemlibet strepi-
tum esse expavescendum, neque re inexploratâ terri oportere. In pro-
verbiis *Terror & Casus Panicus* dicitur, cum repentinæ consensionationes im-
mittuntur animis, lymphaticis simillimæ, ratione & mente carentes. De
quo, Symb. 102. Veteres illorum tumultuum concitatore Pana facie-
bant, ego cum Poëtis & historicis ajo illorum Concitatricem Famam esse.

SYMBOLUM LXV.

Hippolytus adolescens castimoniam Decus.

15. *Metam.* & 7. *Æneid.*

Ethicè.

1. Laus venationis. 2. Castitatis pericula. 3. Castitas fortis. 4. Incon-
tinentia muliebris. 5. Castitatis præmia. 6. Inconsulta credulitas.
7. Medicorum laus. 8. Medicorum vituperatio. 9. Medicorum
arrogantia. 10. Medicorum honores. 11. Medicorum conditiones.

Hippolytus Thesei & Hippolytæ Amazonis (quidam *Antiopen* appellant)
filius, præcul habitis feminarum amoribus, cœlibem agebat vitam,
Dianæque studiis addictus, sese venatu oblectabat, haud ignarus,
pudicitiam tutius inter feras, quam homines versari: Otium, capitalem
eius hostem, exercitiis ingenuo juvene dignis præfigari. Aberat domo
(Athenis) Theseus, cum *Phædra* noverca, dudum privigni formâ capta,
absentiâque mariti, occasionem explendi turpis desiderii rata, castissimum
juvenem ausa est ad flagitium sollicitare. Exhorrescit ille facinus nefan-
dum, & mulieris impudentiam generosa severitate à se repellit. Illa nul-